

УДК 331.5(477)
JEL Classification: J21; J23; J64
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-260-267>

ТЕНДЕНЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

© 2024 КЛІМАСHEВСЬКА В. О., КОРОВІНА Н. В.

УДК 331.5(477)
JEL Classification: J21; J23; J64

Клімашевська В. О., Коровіна Н. В. Тенденції ринку праці в Україні в умовах воєнного стану

У цій статті здійснено ґрунтовний аналіз динаміки ключових індикаторів ринку праці в умовах воєнного стану, що надає змогу оцінити, як зміна економічних і соціальних умов впливає на зайнятість населення. Особливий акцент зроблено на регіональній диференціації, що розкриває вплив географічного розташування на ринок праці. У регіонах, віддалених від бойових дій, спостерігається відносна стабільність і навіть збільшення кількості вакансій, тоді як у постраждалих областях можливості працевлаштування є вкрай обмеженими. У статті також розглянуто проблеми дискримінації на ринку праці, зокрема стосовно жінок і молоді. Ці групи стикаються зі складнощами при працевлаштуванні, що є результатом як економічних, так і соціокультурних бар'єрів. Зокрема, зазначено, що жінки частіше стають жертвами дискримінації через гендерні стереотипи, а молодь часто стикається з браком досвіду, що знижує їхні шанси на отримання роботи. Особливо важливою є інтеграція внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у ринок праці. Реформування соціальної політики, спрямоване на їх професійну перепідготовку та працевлаштування, розглядається як критично важливий елемент стабілізації ситуації на ринку праці. Водночас акцентовано увагу на дисбалансі між попитом і пропозицією робочої сили у різних галузях економіки. Це дослідження не лише відображає сучасний стан ринку праці, а й пропонує рекомендації для вдосконалення політики зайнятості, зокрема у контексті підтримки вразливих груп населення. У продовження дослідження варто звернути увагу на те, що попит на робочу силу нерівномірно розподілений не лише за регіонами, а й за галузями. Зокрема, сфери, пов'язані з обороною, транспортом, ритейлом і фармацевтикою, демонструють найбільший попит на працівників через потребу в забезпеченні безперебійного функціонування критичної інфраструктури. Мобілізаційні заходи, що зумовлюють нестачу робочої сили в деяких секторах, потребують перегляду й оптимізації для забезпечення ефективного розподілу трудових ресурсів. Також важливо звернути увагу на довгострокові наслідки для ринку праці після завершення війни, коли питання реінтеграції ветеранів і працівників військової сфери стане особливо актуальним.

Ключові слова: ринок праці, безробіття, зайнятість, вакансії, воєнний стан.

Рис.: 4. **Бібл.:** 14.

Клімашевська Віолетта Олександрівна – студент, економічний факультет, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: violettagolovcenko14@gmail.com

Коровіна Наталя Валентинівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних методів управління, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: natalia.korovina@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0395-0602>

UDC 331.5(477)
JEL Classification: J21; J23; J64

Klimashevskaya V. O., Korovina N. V. Trends in the Labor Market in Ukraine under Martial Law

This article provides a thorough analysis of the dynamics of key indicators of the labor market under martial law, which makes it possible to assess how changes in economic and social conditions affect employment of the population. Particular emphasis is placed on regional differentiation, which reveals the impact of geographical location on the labor market. In regions remote from hostilities, there is relative stability and even an increase in the number of vacancies, while in the affected regions, employment opportunities are extremely limited. The article also considers the problems of discrimination in the labor market, in particular in relation to women and youth. These groups face difficulties in finding employment, which is the result of both economic and sociocultural barriers. In particular, it is noted that women are more likely to become victims of discrimination due to gender stereotypes, and young people often face a lack of experience, which reduces their chances of getting a job. The integration of internally displaced persons (IDPs) into the labor market is especially important. Reforming social policy aimed at their professional retraining and employment is considered as a critical element of stabilizing the situation in the labor market. At the same time, attention is focused on the imbalance between the supply and demand of labor force in various sectors of the economy. This study not only reflects the current state of the labor market, but also offers recommendations for improving employment policies, in particular in the context of supporting vulnerable groups of the population. In continuation of the study, it is worth paying attention to the fact that the demand for labor is unevenly distributed not only by regions, but also by industries. In particular, areas related to defense, transport, retail and pharmaceuticals show the greatest demand for workers due to the need to ensure the uninterrupted functioning of critical infrastructure. Mobilization measures that cause labor shortages in some sectors need to be reviewed and optimized to ensure the effective distribution of labor resources. It is also important to pay attention to the long-term consequences for the labor market after the end of the war, when the issue of reintegration of veterans and military workers will become especially relevant.

Keywords: labor market, unemployment, employment, vacancies, martial law.

Fig.: 4. **Bibl.:** 14.

Klimashevskaya Violetta O. – Student, Faculty of Economics, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: violettagolovcenko14@gmail.com

Korovina Natalia V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic Theory and Economic Methods of Management, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: natalia.korovina@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0395-0602>

В умовах воєнного стану в Україні ринок праці зазнає суттєвих змін, що потребують глибокого аналізу. Воєнні дії, економічні труднощі та внутрішнє переміщення населення впливають на зайнятість і попит на робочу силу, що призводить до зростання безробіття та нестабільності в різних секторах економіки. Закриття підприємств та тимчасове призупинення виробництва внаслідок пошкоджень призводять до значних втрат на ринку праці. За даними Київської школи економіки, станом на січень 2023 року прямі збитки зазнали щонайменше 109 великих і середніх підприємств різних форм власності, а загальна сума збитків оцінюється в 13 млрд дол. [1].

Зокрема, 19 (17 %) підприємств зруйновано повністю, а 90 (83 %) зазнали часткових пошкоджень. Окупація територій ще більше ускладнила ситуацію та призвела до суттєвого скорочення попиту на робочу силу. Багато людей залишилися без роботи, а отже, населення з окупованих регіонів за кордон додатково зменшило кількість доступних трудових ресурсів. Внаслідок цих факторів ризику для трудової діяльності та добробуту працездатного населення і їхніх сімей значно зросли, в тому числі у сфері працевлаштування [1].

Зміна попиту на певні професії та навички вимагає швидкого реагування від системи освіти та підготовки кадрів, щоб забезпечити відповідність між потребами ринку та доступними кваліфікаціями. Усе це супроводжується загостренням соціальної нерівності, оскільки деякі групи населення опиняються в більш уразливому становищі. Дослідження цих і інших тенденцій є необхідним для розробки ефективних напрямів реформування ринку праці, що сприятимуть економічній стабільності та соціальному благополуччю населення в умовах кризових ситуацій.

Питанню ринку праці в Україні в умовах воєнного стану приділено багато уваги наукових наробок вітчизняних вчених. Значний вклад у вивчення цього питання внесли такі науковці: Пищуліна О., Макаревич К., Шепелева А., Мантур-Чубата О., Ваганова Л., Антонюк В., Гришнова О., Ільч. Л., Калініна С., Лісогор Л., Маршавін Ю., Якімова Н., Шаульська Л. Серед іноземних науковців приділяли увагу ринку праці такі як: П. Ауер, Д. Мед, Д. Кохен, Б. Гейзер та ін.

Відповідно до аналізу зазначених праць науковців вже значна кількість робіт присвячена темі ринку праці, проте залишаються питання, що потребують детального аналізу у зв'язку з ускладненням політичної ситуації в країні. Зокрема, потребують подальшого розгляду такі питання,

як гендерна нерівність на ринку праці, дискримінація молоді, регіональні диспропорції та розподіл вакансій за видами економічної діяльності, викликані воєнними діями.

Основною метою статті є аналіз тенденцій ринку праці в Україні в умовах воєнного стану. Зокрема, основним завданнями є: висвітити вплив воєнних дій на зайнятість, визначити зміни в показниках рівня безробіття та кількості безробітних, оцінити рівень запропонованих вакансій за регіонами, проаналізувати можливу дискримінацію на ринку праці, виявити сфери, в яких є нестача робітників.

Основними методами дослідження, що використовувалися для проведення цього дослідження, є аналіз та синтез, що дозволили розглянути окремі складові ринку праці та об'єднати різні аспекти дослідження ринку праці в єдину цілісну картину для визначення ключових тенденцій. Статистичні методи застосовані для аналізу кількісних даних за основними показниками, а графічні методи допомогли представити дані більш наочно. Метод узагальнення і порівняння використані, щоб формулювати загальні тенденції та висновки на основі аналізу статистичних даних, інтерв'ю та опитувань, а також порівняння ринкових умов у різних регіонах і галузях. Прогнозування – метод, який дозволив оцінити можливі сценарії розвитку ринку праці в післявоєнний період, на основі аналізу теперішніх тенденцій.

Війна має глибокий вплив на економіку країни, і ринок праці не є винятком. Конфлікти призводять до руйнування інфраструктури, закриття підприємств і зниження виробництва, що, своєю чергою, спричиняє зростання рівня безробіття. Багато людей втрачають роботу або стикаються з труднощами у пошуку нових вакансій. Нестабільність викликає відтік населення, що зменшує кількість доступних трудових ресурсів. Також змінюється попит на робочу силу: деякі галузі, наприклад, оборонна промисловість, можуть зазнавати зростання, тоді як інші, такі як туризм і обслуговування, страждають від зменшення діяльності.

За даними Національного банку України, внаслідок повномасштабного воєнного вторгнення російської федерації рівень безробіття в Україні досяг рекордних 35 % [2]. Однак завдяки значному відтоку українців за кордон і активній мобілізації національних ресурсів ситуація на ринку праці була частково стримана. НБУ підкреслює, що без цих двох факторів наслідки для ринку праці могли б бути набагато гіршими.

Згідно з даними Міністерства фінансів України, період 2005–2021 років характеризувався зростанням рівня зайнятості та зменшенням безробіття (рис. 1).

Ця тенденція свідчить про поступове покращення ситуації на ринку праці в умовах переходу до ринкових відносин. Проте ми можемо помітити наростання негативних тенденцій вже з по-

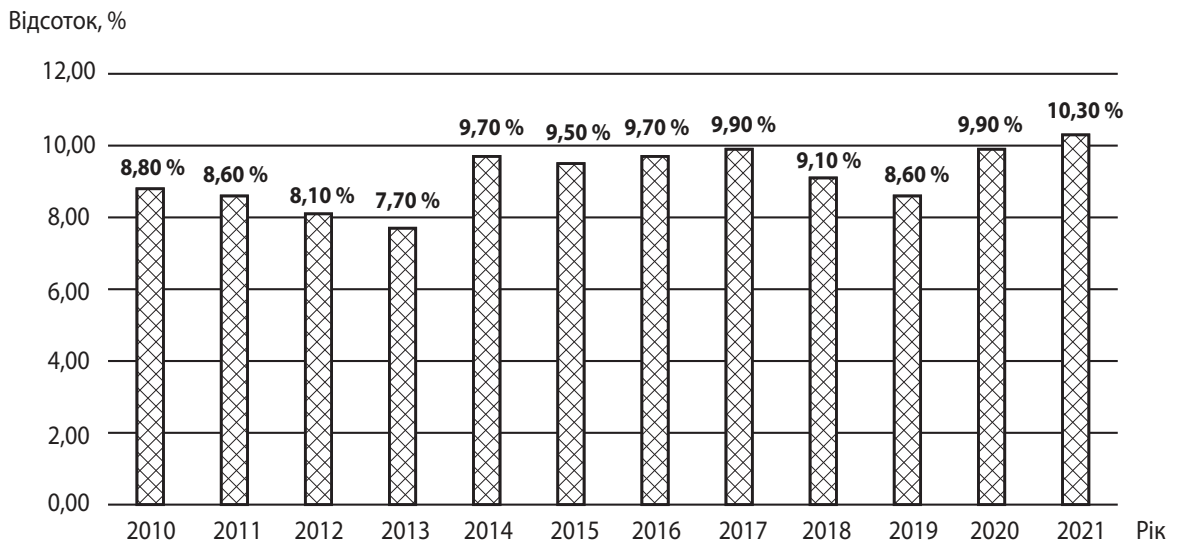

Рис. 1. Рівень безробіття в Україні у 2010–2021 рр., %

Джерело: складено авторами за даними [3].

чатком російської збройної агресії проти України в 2014 році, коли рівень безробіття зріс на 2 %. До 2014 року просліджується тенденція до зменшення рівня безробіття, аналогічна тенденція і у період 2017–2019 років. Проте пандемія COVID-19 та згодом повномасштабне вторгнення спричинили негативний вплив на ринок праці в Україні.

Російське повномасштабне вторгнення в Україну в лютому 2022 року викликало масштабну кризу у всіх сферах, включаючи ринок праці. Багато підприємств припинили свою діяльність або були знищені, що призвело до втрати роботи для мільйонів людей. Крім того, попит на робочу силу значно зменшився через руйнування економічної інфраструктури, що додатково ускладнило ситуацію на ринку праці.

З початку 2024 року, разом із відновленням економіки, спостерігається зростання пропозиції вакантних робочих місць. Однак активність шукачів роботи не відповідає цим змінам: за перше півріччя 2024 року кількість вакансій зростає на майже 19 тисяч, досягнувши понад 110 тисяч у червні, тоді як кількість оновлених чи створених резюме становила 304 тисячі, що на 47 тисяч менше, ніж у січні. Це свідчить про низьку активність шукачів, яка також нижча за показники 2023 і 2022 років. В результаті зменшується конкуренція за вакансії, що ускладнює пошук працівників для роботодавців.

Дослідження Європейської бізнесової асоціації показало, що 74 % роботодавців у 2023 році відчували дефіцит кадрів, що частково зумовлено масовою міграцією українців за кордон та мобілізацією до ЗСУ [4]. Це призвело до поглиблення професійних і регіональних диспропорцій на ринку праці. Міністерство економіки оцінює дефіцит кадрів на рівні майже 30 %, що свідчить про серйозні проблеми в цій сфері [5].

Таким чином, на ринку праці існує одночасно серйозна нестача кадрів і значне безробіття, включаючи приховане. Це явище зумовлено різними факторами: з одного боку, підприємства потребують кваліфікованих працівників у специфічних галузях, таких як оборонна промисловість, ІТ та логістика. З іншого боку, численні закриття підприємств та руйнування інфраструктури призвели до втрати роботи для багатьох людей. Приховане безробіття, яке включає тих, хто не зареєстрований як безробітний, але не має можливості знайти стабільну роботу, також є серйозною проблемою. Це створює соціальну напругу та знижує загальний рівень життя, ускладнюючи відновлення економіки в майбутньому. Тому важливо знайти ефективні рішення для покращення ситуації на ринку праці, щоб забезпечити стабільний розвиток країни.

За даними Державної служби зайнятості, у 2023 році спостерігається значний попит на вакансії в сфері державного управління та оборони, де було запропоновано 16,856 позицій (рис. 2) [6].

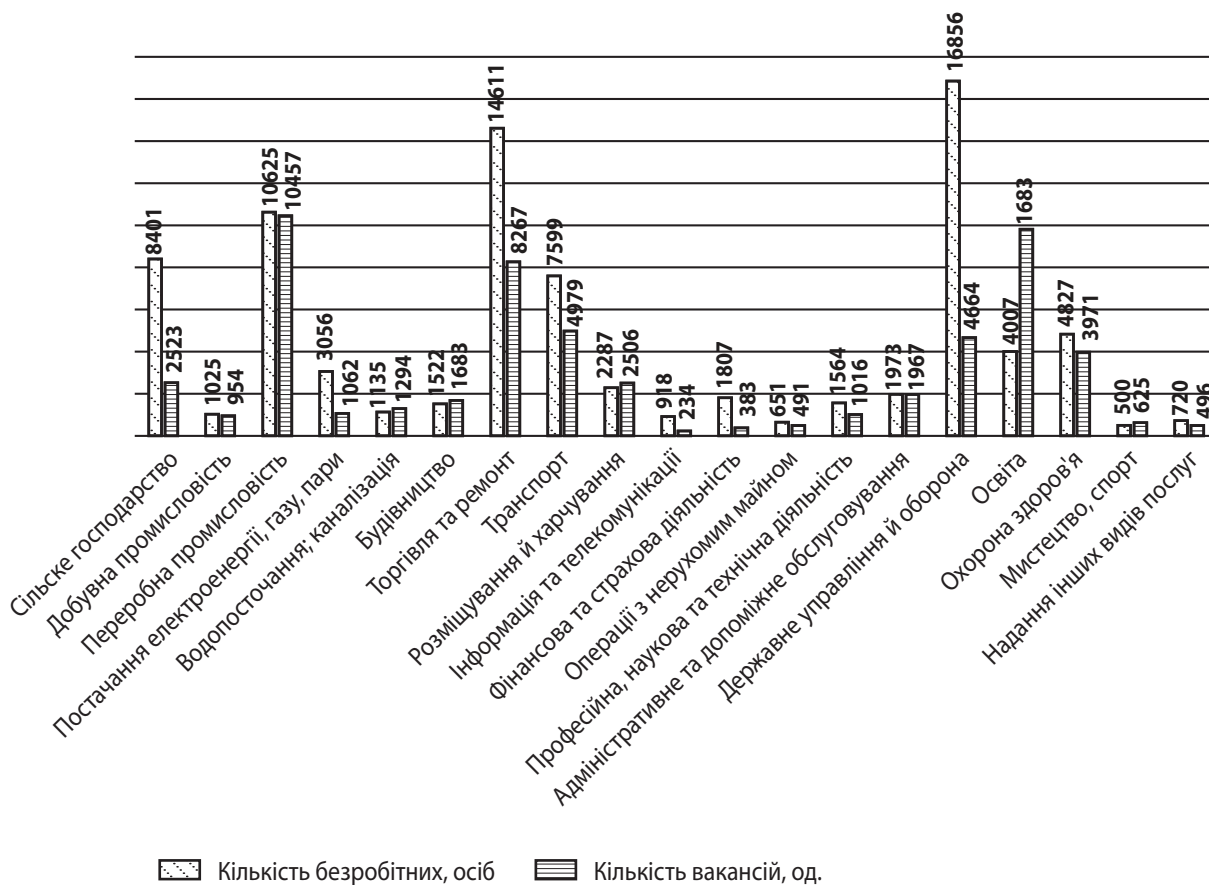

Рис. 2. Кількість зареєстрованих безробітних і кількість вакансій, станом на 1 вересня 2023 р. за видами економічної діяльності

Джерело: складено авторами за даними [6].

Це пов'язано з погіршенням безпекової ситуації в Україні через повномасштабне вторгнення росії. Зокрема, у Збройних силах України не вистачає таких вакансій, як: інженери, проєктувальники, розробники спеціалізованого софту та збирачі, які є буквально у всіх українських командах, які задіяні у створенні та випуску дронів [7]. Крім цього, працівники ЗСУ повідомляють про необхідність мобілізувати 200 тис. осіб для стабілізації ситуації на фронті [8].

Найбільша кількість зареєстрованих безробітних виявляється в переробній промисловості. Хоча кількість вакансій у цій сфері майже дорівнює числу безробітних, що свідчить про певний баланс попиту та пропозиції, значна частина робочої сили залишається незадіяною. Це вказує на можливі проблеми з кваліфікацією чи умовами праці, які не відповідають очікуванням кандидатів. Про дефіцит кадрів заявляють на виробництвах, в ритейлі, у транспортній, фармацевтичній та агро-сферах, в індустрії готельно-ресторанного бізнесу тощо. Наприклад, на підприємствах «Київавтодору» нестача окремих категорій працівників дося-

гає 28–30 %. Близько 17% робітників перебувають у лавах ЗСУ.

У «Київському метрополітені» гострий дефіцит фахівців робітничих професій, таких як машиністи електропоїздів, електромеханіки, токарі та слюсарі. Приблизно 7% метрополітенівців служать у війську.

АТБ-Маркет, найбільший ритейлер України, повідомляє про критичний брак персоналу на всіх напрямках роботи, особливо в тих, що пов'язані з важкою фізичною працею. В компанії вже мобілізовано 10% чоловічого персоналу.

Лідер фармацевтичного ринку, АТ «Фармак», також стикається з проблемами у закритті вакансій для інженерів і робітників. Ці виклики вказують на загальний тренд: війна значно вплинула на ринок праці, створивши серйозні труднощі в забезпеченні підприємств необхідними кадрами. Ця ситуація вимагає термінових заходів для адаптації та підтримки трудових ресурсів в Україні [9].

Питання оплати праці має ключове значення у процесі пошуку роботи та підбору персоналу. Ставлення роботодавців до зарплатних очікувань значно змінилося: у 2021 році багато з них від-

мовлялися від найму через завищені вимоги кандидатів, тоді як у 2023 році, на фоні зростаючої конкуренції за працівників, бізнес став готовий підвищувати зарплату навіть для утримання наявного персоналу. Чинник «вища зарплатня в інших секторах» набув особливої ваги, стаючи другим за значенням фактором, що вплинув на підвищення зарплат на підприємствах, незважаючи на складний фінансовий стан. Це підтверджується оцінками НБУ, які вказують на швидше скорочення ринку праці порівняно зі спадом економіки під час повномасштабного вторгнення [10].

Ситуація з відновленням ринку праці в Україні показує значні регіональні відмінності у кількості вакансій, що переважно зумовлено ступенем віддаленості від зони активних бойових дій. Найбільші прирости вакансій порівняно з довоєнними показниками демонструють Івано-Франківська (+88%), Закарпатська (+87%) та Хмельницька (+51%) області [11]. За абсолютною кількістю пропозицій роботи лідирують Київська, Дніпропетровська, Львівська, Одеська та Івано-Франківська області. Проте варто зазначити, що

зростання вакансій протягом першого півріччя 2024 року не є рівномірним. Найбільші прирости були зафіксовані в Івано-Франківській (+42%), Закарпатській (+32%), а також Волинській і Тернопільській областях (по +30%). Ці дані підкреслюють важливість регіонального контексту для аналізу ринку праці в Україні [11].

Проблема низької працевлаштованості молоді залишається актуальною: у червні 2024 року 35% шукачів роботи становили особи віком до 25 років, а 24% – у віці 25–34 роки (рис. 3). Протягом півріччя зросла частка безробітної молоді до 25 років. Забезпечення прийняттого рівня зайнятості молоді є пріоритетним завданням для держави, оскільки молодь має великий потенціал працездатності, що робить її важливою для економічного зростання та соціальної стабільності. У той час, як підприємства стикаються з нестачею кадрів, важливо залучати молодь до роботи, оскільки молодші працівники (до 25 років), згідно із законодавством, не підлягають мобілізації. Це може бути вигідно не лише для роботодавців, які отримують стабільнішу робочу силу, а й для самих молодих людей, які отримують можливість здобути цінний досвід і заробіток.

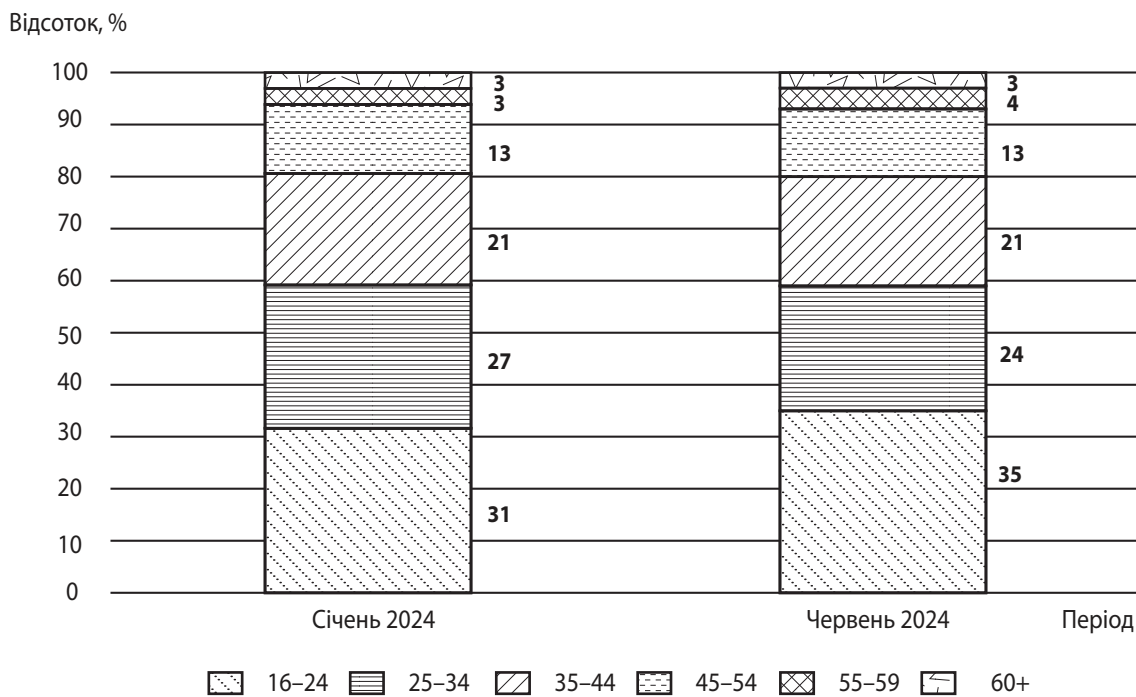

Рис. 3. Розподіл кандидатів на заміщення вакансій за віком, %

Джерело: складено авторами за даними [11].

Молоді люди є більш сприйнятливими до змін, соціально мобільними та мотивованими на отримання доходу, тому активна політика зайнятості в умовах війни та повоєнного відновлення повинна бути спрямована на створення сприят-

ливих умов для підвищення рівня зайнятості цієї категорії населення.

Неможливо обійти увагою і наступний процес: на 6 квітня 2022 року близько 7,7 млн українців отримали статус внутрішньо переміщених осіб. За

припущеннями аналітиків, на 1 січня 2022 року населення України складало 28–34 млн українців [12]. З початку 2024 року Державна служба зайнятості забезпечила працевлаштування 33 тисяч внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Це свідчить про активну роботу державних органів з підтримки цієї вразливої категорії населення. Також популярною залишається програма компенсації частини витрат на оплату праці для ВПО, якою вже скористалися 6,5 тисяч роботодавців. Це сприяє стимулюванню роботодавців до найму ВПО та допомагає подолати проблему безробіття серед цієї категорії громадян, що має важливе соціальне значення для їх інтеграції у трудову сферу [13]. Але цього недостатньо.

Мінсоцполітики повідомляє про зміни в підходах до соціальної підтримки ВПО, спрямовані на підвищення адресності допомоги, зокрема, для тих, хто активно шукає роботу чи відкриває власну справу. Проте реінтеграція ВПО в трудову сферу залишається складною через психологічні травми, невідповідність кваліфікацій, брак робочих місць, а також бюрократичні перепони [14].

Підвищення зайнятості ВПО залежить від відновлення економіки та створення нових робочих місць. Важливо також запроваджувати спеціальні заходи, такі як програми громадських робіт, розвиток інфраструктури дистанційної роботи та навчання. Необхідна організація масової перекваліфікації переселенців з урахуванням потреб місцевих ринків праці, що включає модульні навчальні програми та дуальну освіту.

Треба також визнати, що на українському ринку праці спостерігаються помітні відмінності в зайнятості між чоловіками та жінками, що проявляються у дискримінації жінок. Чоловіки зазвичай працюють у більш прибуткових сферах, що сприяє їх вищим доходам. Гендерна нерівність в оплаті праці переважно обумовлена гендерною сегрегацією, яка поділяє галузі на «чоловічі» та «жіночі», де перші домінують. Це призводить до збільшення розриву в доходах між чоловіками і жінками. За даними Державної служби зайнятості, кількість зареєстрованих безробітних жінок перевищує відповідну цифру для чоловіків на 48,9 тисяч осіб, що підкреслює цю проблему (рис. 4) [6].

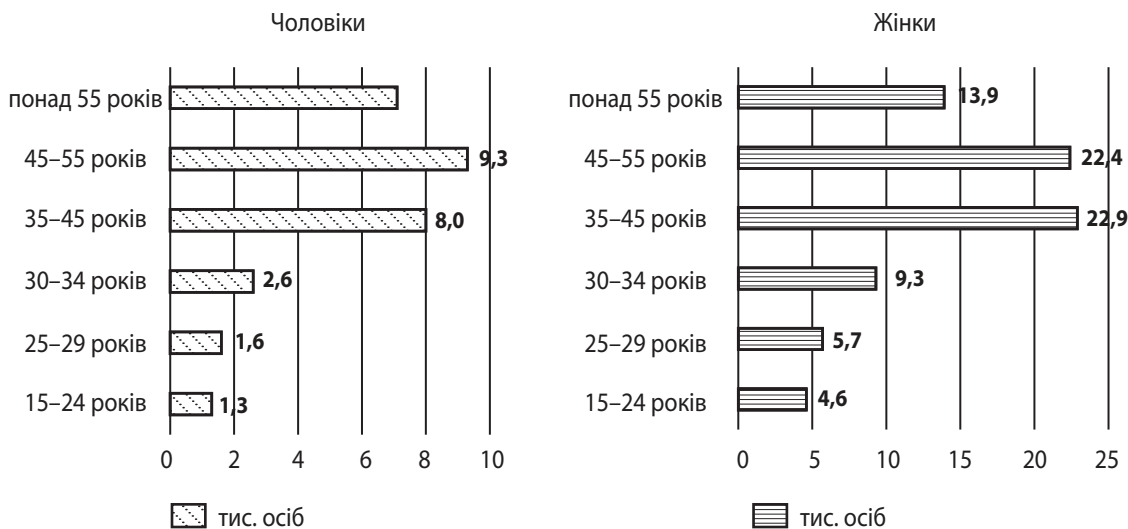

Рис. 4. Структура зареєстрованих безробітних станом на 1 вересня 2023 року за віковими групами та гендером

Джерело: створено авторами за даними [6].

Однак у часи війни, коли багато чоловіків виконують військовий обов'язок, для балансування ринку праці та економіки вкрай необхідно впроваджувати більш активну політику щодо залучення жінок до економічної активності, ніж у мирні часи. Жінки можуть стати важливим ресурсом для відновлення економіки, заповнюючи вакансії в тих галузях, які найбільше постраждали від конфлікту. Це не лише допоможе підтримати стабільність підприємств, але й створить нові можливості для жінок у трудовій сфері, надаючи

їм шанс на фінансову незалежність та професійний розвиток.

Крім того, залучення жінок до робочої сили сприятиме більшій рівновазі в суспільстві та підвищить загальний потенціал економіки. Підприємства можуть реалізовувати програми навчання та перекваліфікації, щоб підтримати жінок у набутті необхідних навичок і адаптації до нових умов ринку. Ці заходи допоможуть не лише вирішити проблему нестачі кадрів, але й зміцнити соціальну стійкість країни в умовах війни.

ВИСНОВКИ

Отже, проаналізувавши статистичну інформацію з відкритих джерел, можна відокремити такі тенденції ринку праці в умовах введення бойових дій:

Низька активність шукачів роботи. Значна частина населення залишає країну в пошуках безпеки, що призводить до зниження активності на ринку праці. Мобілізація також впливає на доступність робочої сили, оскільки багато потенційних працівників залучаються до військової служби.

Регіональні диспропорції у кількості вакансій. Існує суттєва нерівномірність у розподілі вакансій між регіонами. У деяких областях, віддалених від активних бойових дій, спостерігається зростання попиту на робочу силу, тоді як інші регіони, які зазнають руйнувань, мають обмежені можливості для працевлаштування.

Невиправдано низька працевлаштованість молоді. Молоді люди, які входять на ринок праці, стикаються з труднощами у працевлаштуванні через нестачу вакансій та високий рівень конкуренції, що посилюється загальною економічною ситуацією.

Зміна в підходах до соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб. Уряд запроваджує нові програми, спрямовані на підтримку ВПО, зокрема через професійну підготовку та забезпечення робочими місцями, що відображає потребу в інтеграції цих осіб у ринок праці.

Дискримінація жінок на ринку праці. Жінки стикаються з труднощами у працевлаштуванні, зокрема через гендерні стереотипи та нерівності в оплаті праці. Це підкреслює необхідність впровадження політик, спрямованих на забезпечення рівних можливостей.

Значний попит на працівників у сфері оборони. В умовах збройного конфлікту спостерігається зростання потреби в спеціалістах у сфері оборони, що викликано необхідністю зміцнення безпеки країни.

Попит на працівників в сфері ритейлу, транспорту, фармацевтики, агросфері спричинений нестачею кадрів через мобілізацією та міграцією.

Слід зазначити, що такі тенденції, як структурний тип безробіття, гендерні проблеми та виражені регіональні аспекти, що існують одночасно, суттєво відрізняють сучасну ситуацію на ринку праці від тих, що спостерігалися під час минулих криз за роки незалежності країни. *Структурний тип безробіття* в Україні обумовлений значними змінами в попиті на кадри в різних галузях, що викликані війною. На відміну від попередніх криз, коли безробіття часто було викликано загальним економічним спадом, сьогодні ми спостерігаємо специфічні виклики для кожного сектора.

Гендерна нерівність також набуває нових форм: мобілізація чоловіків змушує жінок займати вакансії, які раніше традиційно були чоловічими. Це підкреслює важливість активізації політики залучення жінок до трудової діяльності. *Регіональні аспекти* виступають важливими факторами, оскільки рівень безробіття та доступність робочих місць суттєво різняться залежно від географічного положення. Регіони, де активні бойові дії, переживають серйозні труднощі, в той час як в інших областях, що приймають переселенців, може зростати попит на робочу силу. Ці фактори формують унікальну картину сучасного ринку праці в Україні, що потребує адаптації стратегій управління кадрами та політики зайнятості. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

- Збитки, завдані українському бізнесу внаслідок російської агресії, оцінюються в \$13 млрд // KSE. 26.01.2023. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-zavdani-ukrayinskomu-biznesu-vnaslidok-rosiyskoyi-agresiyi-otsinyuyutsya-v-13-mlrd/>
- Рівень безробіття в Україні становить 30 % – Мінекономіки // Укрінформ. 17.01.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3654271-riven-bezrobitta-v-ukraini-stanovit-30-minekonomiki.html>
- Рівень безробіття в Україні // Мінфін. 25.03.2022. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/>
- Три чверті роботодавців відчують дефіцит кадрів в Україні // Європейська Бізнес Асоціація. 24.04.2024. URL: <https://eba.com.ua/try-chverti-robotodavtsiv-vidchuvayut-defitsyt-kadriv-v-ukrayini/>
- Добробут у компанії та дефіцит кадрів // Work.ua. 24.06.2024. URL: <https://www.work.ua/news/ukraine/2667>
- Ситуація на ринку праці та діяльність державної служби зайнятості у січні-серпні 2023 року / Державна служба зайнятості. URL: https://old.dcz.gov.ua/sites/default/files/infocfiles/08_sytuaciya_na_rp_ta_diyalnist_dsz_2023_0.pdf
- Штепа А. Що головне для подолання дефіциту кадрів у військових галузях? // LB.ua. 11.10.2023. URL: https://lb.ua/blog/andriia_shtepa/578954_shcho_golovne_podolannya_defitsitu.html
- Черновол К. Україна має мобілізувати до кінця року 200 тисяч людей, – Die Welt // УНІАН. 01.07.24. URL: <https://www.unian.ua/society/mobilizaciya-v-ukrajini-prizvati-neobhidno-200-tisyach-osib-12683475.html>
- Чуловська О. Кадровий голод в Україні: причини, наслідки та 8 стратегій виходу із ситуації. URL: <https://happymonday.ua/kadrovij-golod-v-ukrayini-8-strategij-vyvodu>

10. Інфляційний звіт. Квітень 2024 року / Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2024-Q2.pdf?v=7
11. Яценко Л. Основні характеристики ринку праці України у першому півріччі 2024 року // Національний інститут стратегічних досліджень. 19.08.2024. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/osnovni-kharakterystyky-rynku-pratsi-ukrayiny-u-pershomu>
12. Пищуліна О., Макаревич К. Ринок праці в умовах війни: основні тенденції та напрями стабілізації. Аналітична записка / Центр Разумкова. Липень 2022. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/07/18/2022-ANALIT-ZAPIS-PISHULINA-2.pdf>
13. Перушко П. Державна служба зайнятості працевлаштувала 33 тисячі внутрішньо переміщених осіб з початку 2024 року. URL: <https://ilikenews.com/news/derzhavna-sluzhba-zaynyatosti-pratsevashtuvala-33-tysyachi-vnutrishno-peremishchennykh-osib-z>
14. Шепелева А. Працевлаштування ВПО: проблеми й особливості // Deutsche Welle. 25.04.2024. URL: <https://www.dw.com/uk/pracevastuvanna-vpo-problemi-j-osoblivosti/a-68895031>

REFERENCES

- Chernovol, K. "Ukraina maie mobilizuvaty do kintsia roku 200 tysiach liudei, - Die Welt" [Ukraine Must Mobilize 200,000 People by the End of the Year, - Die Welt]. UNIAN. July 01, 24. <https://www.unian.ua/society/mobilizaciya-v-ukrajini-prizvati-neobhidno-200-tisyach-osib-12683475.html>
- Chulovska, O. "Kadrovyi holod v Ukraini: prychny, naslidky ta 8 stratehii vykhodu iz sytuatsii" [Personnel Shortage in Ukraine: Causes, Consequences and 8 Strategies for Getting Out of the Situation]. <https://happymonday.ua/kadrovij-golod-v-ukrayini-8-strategij-vyvodu>
- "Dobrobut u kompanii ta defitsyt kadriv" [Welfare in the Company and Shortage of Personnel]. Work.ua. June 24, 2024. <https://www.work.ua/news/ukraine/2667>
- "Inflatsiynyi zvit. Kviten 2024 roku" [Inflation Report. April 2024]. Natsionalnyi bank Ukrainy. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2024-Q2.pdf?v=7
- Perushko, P. "Derzhavna sluzhba zainiatosti pratsevashtuvala 33 tysiachi vnutrishno peremishchennykh osib z pochatku 2024 roku" [The State Employment Service Has Employed 33,000 Internally Displaced Persons Since the Beginning of 2024]. <https://ilikenews.com/news/derzhavna-sluzhba-zaynyatosti-pratsevashtuvala-33-tysyachi-vnutrishno-peremishchennykh-osib-z>
- Pyshchulina, O., and Makarevych, K. "Rynok pratsi v umovakh viiny: osnovni tendentsii ta napriamy stabilizatsii. Analitychna zapyska" [The Labor Market in the Conditions of War: Main Trends and Directions of Stabilization. Analytical Note]. Tsentrazumkova. July 2022. <https://razumkov.org.ua/images/2022/07/18/2022-ANALIT-ZAPIS-PISHULINA-2.pdf>
- "Riven bezrobittia v Ukraini stanovyt 30% - Minekonomiky" [The Unemployment Rate in Ukraine Is 30% - Ministry of Economy]. Ukrinform. January 17, 2023. <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3654271-riven-bezrobittia-v-ukraini-stanovit-30-minekonomiki.html>
- "Riven bezrobittia v Ukraini" [Unemployment Rate in Ukraine]. Minfin. March 25, 2022. <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/>
- "Sytuatsiia na rynku pratsi ta diialnist derzhavnoi sluzhby zainiatosti u sichni-serpni 2023 roku" [The Situation on the Labor Market and the Activities of the State Employment Service in January-August 2023]. Derzhavna sluzhba zainiatosti. https://old.dcz.gov.ua/sites/default/files/infofiles/08_sytuaciya_na_rp_ta_diyalnist_dsz_2023_0.pdf
- Shepeleva, A. "Pratsevashtuvannia VPO: problemy i osoblyvosti" [Employment of IDPs: Problems and Features]. Deutsche Welle. April 25, 2024. <https://www.dw.com/uk/pracevastuvanna-vpo-problemi-j-osoblivosti/a-68895031>
- Shtepa, A. "Shcho holovne dlia podolannia defitsytu kadriv u viiskovykh haluziakh?" [What Is the Most Important Thing to Overcome the Shortage of Personnel in Military Industries?]. LB.ua. October 11, 2023. https://lb.ua/blog/andriia_shtepa/578954_shcho_golovne_podolannya_defitsitu.html
- "Try chverti robotodavtsiv vidchuvaiut defitsyt kadriv v Ukraini" [Three Quarters of Employers Experience a Shortage of Personnel in Ukraine]. Yevropeiska Biznes Asotsiatsiia. April 24, 2024. <https://eba.com.ua/try-chverti-robotodavtsiv-vidchuvayut-defitsyt-kadriv-v-ukrayini/>
- Yatsenko, L. "Osnovni kharakterystyky rynku pratsi Ukrainy u pershomu pivrichchi 2024 roku" [The Main Characteristics of the Labor Market of Ukraine in the First Half of 2024]. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. August 19, 2024. <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/osnovni-kharakterystyky-rynku-pratsi-ukrayiny-u-pershomu>
- "Zbytky, zavdani ukraïnskomyu biznesu vnaslidok rosiiskoi ahresii, otsiniuiutsia v \$13 mlrd" [Damages Caused to Ukrainian Business as a Result of Russian Aggression are Estimated at \$13 Billion]. KSE. January 26, 2023. <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-zavdani-ukrayinskomyu-biznesu-vnaslidok-rosiyskoyi-agresiyi-otsinyuyutsya-v-13-mlrd/>